

چالش‌ها و فرصت‌های استانداردسازی محصولات دانش‌بنیان زیر ذره‌بین «فرهیختگان»

استانداردسازی دانش‌بنیان‌ها؛ صیانت از کالای ایران ساخت

گواهینامه انطباق و گواهینامه محصول را دریافت کنند و سپس کالای مذکور را به تولید انبوه برسانند و پس از تولید انبوه، نشان استاندارد دریافت کنند. البته ناگفته نماند که مخالفت‌ها و مقاومت‌های فراوانی نیز در این راستا صورت گرفت، اما بالاخره تفاهم ایجاد شده میان کارشناسان سازمان ملی استاندارد و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، موجب شد تا به استناد این تفاهمنامه، توسعه محصولات دانش‌بنیان ساماندهی و استانداردسازی و افزایش پوشش استاندارد به محصولات ایران ساخت در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی انجام شود. کرمی می‌افزاید: «پس از امضای این تفاهمنامه شورای عالی استاندارد نیز مصوبه‌ای را تعیین کرد تا بر اساس آن مراحل ارزیابی، استانداردسازی، ارائه گواهینامه و تمامی رویه‌های موردنیاز برای دریافت گواهینامه استاندارد محصولات دانش‌بنیان انجام شود. ازسوی دیگر قرار شد معاونت علمی نیز امکانات خود را در اختیار شرکت‌هایی که می‌خواهند نشان استاندارد را برای محصولات خود دریافت کنند، قرار دهد. استفاده از تجهیزات و امکانات تخصصی شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی، مشاوره، تسهیلات مالی و مواردی از این دست، با توجه به حوزه فناوری شرکت دانش‌بنیان در اختیار شرکت‌های متقاضی دریافت نشان استاندارد، ازجمله مواردی است که ازسوی معاونت در اختیار شرکت‌های دانش‌بنیان قرار می‌گیرد.»

نبود اعتماد سرمایه‌گذار به کالای بدون استاندارد

دبیر ستاد فرهنگ‌سازی اقتصاد دانش‌بنیان معتقد است استانداردسازی محصولات دانش‌بنیان که هنوز در مرحله نمونه آزمایشگاهی هستند و به تولید انبوه نرسیده‌اند موجب می‌شود تا گردش مالی برای شرکت ایجاد شده و شرکت‌ها بتوانند سریع‌تر مراحل رسیدن به تولید انبوه را طی کنند. در این صورت سرمایه‌گذار نیز با خیال آسوده‌تری به محصول تولید شده اعتماد کرده و روی آن سرمایه‌گذاری می‌کند. در واقع چرخه تولید از این طریق به حرکت درمی‌آید.

وی با اشاره به چالش شرکت‌های دانش‌بنیان برای استانداردسازی محصولات صادراتی و محصولاتی که قرار است در بازارهای خارجی عرضه شوند، می‌گوید: «هیچ شرکت اروپایی و آمریکایی به روند دریافت استانداردهای اروپایی یک شرکت دانش‌بنیان ایرانی کمک نمی‌کند، چرا که اگر شرکت دانش‌بنیان ایرانی موفق به دریافت استانداردهای اروپایی شوند، در عرصه بین‌المللی رقیب جدی برای آمریکا و اروپا خواهند بود، لذا ارائه استانداردهای که مطابق استانداردهای اروپا باشد، روندی دشوار است. با وجود این طی تفاهمنامه امضا شده میان معاونت و سازمان ملی استاندارد، مقرر شده از تمام امکانات معاونت و سازمان برای تسهیل مسیر صادرات محصولات دانش‌بنیان استفاده شود.»

به گفته کرمی، تاکنون گواهینامه انطباق و محصول به ۶۰ محصول دانش‌بنیان ارائه شده است و از آنجا که زیست‌بوم فناوری در تمام استان‌های کشور فعال و پویا است، لذا شورای ملی استاندارد دوره‌های آموزشی برای فعالان استانی برگزار می‌کند. برای مثال سال گذشته و پیش از شیوع کرونا نشست‌های ۱۲ استان کشور برگزار شد تا ادارات کل استاندارد استان‌ها با روند ارائه گواهینامه به محصولات دانش‌بنیان آشنا شوند. وی فریاد می‌زند: «درخواست‌های بسیار زیادی از سوی دانش‌بنیان‌ها برای دریافت گواهینامه محصول دانش‌بنیان را تشریح می‌کند و می‌گوید: «یک شرکت دانش‌بنیان پس از تولید نمونه آزمایشگاهی محصول، تقاضای خود را برای دریافت گواهینامه انطباق یا محصول به معاونت ارائه می‌دهد. درخواست ارائه شده در کمیته‌های متشکل از کارشناسان معاونت علمی و فناوری و کارشناسان سازمان ملی استاندارد است که محصول موردنظر را بررسی می‌کند و در صورت تایید محصول، گواهی لازم را ارائه می‌دهد. در این میان این امکان وجود دارد که ارائه گواهینامه زمان‌بر باشد، چرا که سازمان استاندارد نسبت به محصولات ایران ساخت و دانش‌بنیان سختگیری‌های بیشتری اعمال می‌کند، به‌ویژه اینکه محصول موردنظر در رده محصولات صادراتی باشد.»

قوانین سختگیرانه

کرمی تأکید می‌کند که ما نمی‌توانیم هر محصول دانش‌بنیانی را که توسط شرکت دانش‌بنیان تولید می‌شود، برای دریافت گواهینامه استاندارد تایید کنیم، چرا که در این صورت اعتبار کالای ایران ساخت در خارج از کشور زیر سوال می‌رود. در واقع صیانت از کالای ایران ساخت این اجازه را نمی‌دهد که به هرنوع کالایی که دانش‌بنیان است، گواهینامه ارائه شود. وی در توضیح هزینه‌های دریافت گواهینامه انطباق و محصول با تأیید اینکه معمولاً یک شرکت دانش‌بنیان برای دریافت گواهینامه باید معادل ۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون تومان هزینه کند، می‌گوید: «درست است که این میزان هزینه برای شرکت‌های دانش‌بنیان نوپا، سنگین و چپ‌ساز غیرقابل پرداخت است، اما بسته‌های حمایتی متعددی ازسوی معاونت ارائه می‌شود که به شرکت‌های نوپا کمک می‌کند تا رسیدن به مرحله تولید متحمل هزینه‌های کمتری شوند. این حمایت‌های عمومی شامل استفاده از معافیت‌های مالیاتی، امکانات آزمایشگاهی، استفاده رایگان از مشاوره‌ها و موارد دیگری است که در حال حاضر به تمامی شرکت‌هایی که تأییدیه دانش‌بنیان بودن را دریافت کرده‌اند ارائه می‌شود.»

گیرند و اگر واجد این شرایط باشند قادر به دریافت این نشان خواهند بود)، مجبور است مبلغی بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون تومان هزینه کند؛ هزینه‌ای که اغلب شرکت‌های دانش‌بنیان نوا را پس پرداخت آن برنمی‌آیند و لذا تمایلی به گرفتن استاندارد‌های عمومی یا ملی ندارند. بدیهی است اگر محصولات تولید شده توسط شرکت‌های دانش‌بنیان، استاندارد‌های لازم را نداشته باشند، شرکت‌ها تنها می‌توانند محصولات‌شان را حتی به کشورهای مانند افغانستان، پاکستان و عراق صادر کنند. مضاف بر اینکه نمی‌توانند به بازارهای پر درآمد اروپایی دسترسی داشته باشند.

ازسوی دیگر قوانین دست‌وپاگیر و سنتی یکی از مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان برای دریافت گواهینامه‌های استاندارد است که موجب می‌شود سرعت پویایی و خلاقیت این شرکت‌ها را کند کند.

اینکه طبق آمار، فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان تاکنون نوانسته است ۳۰۰ هزار شغل در کشور ایجاد کند، نشان می‌دهد زیست‌بوم فناوری تا چه اندازه ظرفیت و پتانسیل گسترش و توسعه دارد. منتها برای تحقق این هدف زیرساخت‌هایی لازم است که به فراگیری محصولات دانش‌بنیان در داخل و خارج کشور کمک کند. استانداردسازی یکی از زیرساخت‌های مهم محسوب می‌شود که

به گفته فعالان زیست‌بوم فناوری، در حال حاضر این حوزه نیازمند جایک‌سازی استانداردسازی محصولات دانش‌بنیان است.

استانداردسازی به شرط تولید انبوه

دبیر ستاد فرهنگ‌سازی اقتصاد دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با اشاره به مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان در زمینه اخذ گواهینامه استاندارد می‌گوید: «تا پیش از سال ۹۵ اصلی‌ترین مشکل فعالان زیست‌بوم فناوری کشور، دریافت گواهینامه استاندارد بود، چرا که طبق قانون، سازمان استاندارد ملی ایران تنها به کالایی نشان استاندارد ارائه می‌داد که به تولید انبوه رسیده باشد. برای مثال اگر قرار بود نشان استاندارد به یک محصول ارائه شود، سازمان ملی استاندارد پس از بررسی انواع محصولات موجود در بازار و ارزیابی کیفیت آنها استانداردهای لازم را ارائه و مجوز درج آرم استاندارد را بر روی محصول موردنظر صادر می‌کرد. طبیعتاً شرکت‌های دانش‌بنیانی که اقدام به تولید یک محصول دانش‌بنیان کرده‌اند و محصول تولید شده در حد نمونه آزمایشگاهی است، از یک‌سوق قادر به تولید انبوه نبودند و ازسوی دیگر امکان دریافت استاندارد را در مرحله نمونه آزمایشگاهی نداشتند. در چنین شرایطی طبیعی است که هیچ سرمایه‌گذاری نیز ریسک سرمایه‌گذاری در تولید محصولی را که هنوز استانداردهای لازم را کسب نکرده است، نمی‌پذیرد.»

به گفته وی، با چنین رویه‌ای، شرکت‌های دانش‌بنیان به دلیل سنگینی هزینه‌های تولید، در همان مراحل ابتدایی فعالیت خود دچار اضمحلال و نابودی می‌شدند و قادر به ادامه حیات نبودند. لذا در سال ۹۵ تفاهمنامه‌ای میان سازمان ملی استاندارد و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری امضا شد تا براساس آن شرکت‌های دانش‌بنیان بتوانند پیش از تولید انبوه محصول،

فنی صادرات کالا به عراق کسب کنند. در واقع محموله صادراتی به این کشور بعد از بررسی‌های لازم و صدور مجوز انطباق «COC»، مجوز صدور به عراق را کسب می‌کنند.

گواهی محصول یا «COP»، گواهینامه انطباق محصول با استاندارد‌های بین‌المللی است که پس از نمونه‌برداری و انجام آزمون‌های تاییدی محصول، توسط آزمایشگاه‌های بین‌المللی به محصولات تایید شده واحدهای تولیدی اعطا می‌شود. در واقع این گواهی به آن دسته از محصولات دانش‌بنیان داده می‌شود که با هیچ‌کدام از انواع استانداردها مطابقت نداشته و محصولی جدید باشد. گواهینامه مذکور براساس ویژگی‌های محصول و خوداظهاری تولیدکننده صادر می‌شود.

به‌طور کلی اگر محصول دانش‌بنیان منطبق با یک استاندارد ملی یا بین‌المللی باشد، گواهی انطباق برای محصول صادر می‌شود و اگر محصول، منطبق با هیچ استاندارد نباشد، آزمون لازم برای ارزیابی عملکرد و ویژگی‌های مورد ادعای درخواست‌کننده، منطبق با اصول بنیادین استانداردسازی محصول انجام می‌گیرد و گواهی کیفیت محصول صادر می‌شود. در غیر این صورت و چنانچه محصول دانش‌بنیان براساس استاندارد ملی تولید شده باشد، شرایط

دریافت پروانه دانش‌نماد را پیدا خواهد کرد. بنابراین می‌توان گفت سازمان استاندارد می‌تواند به شرکت‌های دانش‌بنیان گواهینامه انطباق، محصول و دانش‌نماد اعطا کند. البته ازجمله شرایط دریافت استاندارد تعداد و میزان تولید محصول و برخورداری از سطوح دانشی فناوری پیشرفته است، علاوه بر اینکه

طرح ارائه گواهی استاندارد به محصولات دانش‌بنیان در دو مرحله اجرا شد. در مرحله اول در استان تهران اجرا و گواهی توسط اداره کل استاندارد استان تهران صادر شد. پس از آن استان قم پایلوت مرحله دوم اجرای نظام استانداردسازی محصولات و خدمات دانش‌بنیان قرار گرفت. بر این اساس، از ابتدای اجرای طرح استانداردسازی محصولات و خدمات دانش‌بنیان ۴۴ گواهی انطباق برای محصولات دانش‌بنیان صادر شده است و ۳۴ محصول دانش‌بنیان نیز در استان تهران موفق به دریافت گواهی محصول شده‌اند.

استانداردسازی و چالش پیش‌روی دانش‌بنیان‌ها

همان‌طور که گفته شد استانداردسازی محصولات و خدمات فناورانه و دانش‌بنیان تأثیر قابل توجهی در ارتقای جایگاه کشور در بازارهای بین‌المللی و رقابت با رقبای خارجی دارد. اما فعالان زیست‌بوم فناوری کشور، همواره دغدغه‌های فراوانی برای دریافت این استانداردها دارند و موانع پیش‌روی آنها موجب می‌شود بسیاری از شرکت‌های دانش‌بنیان قید دریافت گواهینامه و در نهایت صادرات محصولات خود را بزنند. یکی از مشکلات مهمی که شرکت‌های دانش‌بنیان برای اخذ استانداردها دارند، هزینه‌هایی است که باید بپردازند. برای مثال یک شرکت برای اخذ استاندارد CE (محصولاتی که واجد دریافت علامت CE می‌شوند، باید از نظر سلامت، امنیت، مضر نبودن برای جسم انسان و طبیعت مورد بررسی قرار

امروزه بسیاری از محصولات و تولیدات داخلی که به دست صنعتگران ایرانی تولید می‌شود، از سطح کیفی بالایی برخوردار است، اما متأسفانه این محصولات به دلیل دارا نبودن استانداردهای لازم از حضور در بازارها به‌خصوص بازارهای جهانی بازمانده‌اند. این امر می‌تواند تبعات بدی برای اقتصاد کشور به‌همراه داشته باشد و در حوزه تجارت خارجی نیز امکان رقابت تولیدکنندگان ایرانی با رقبای خارجی را سلب می‌کند. در واقع استاندارد بودن یک کالا یا خدمت، عرضه و تقاضا را در بازار تسهیل می‌کند. در این میان زمانی که پای محصول و خدمت دانش‌بنیان به میان می‌آید، اهمیت استانداردسازی پررنگ‌تر می‌شود و توجه به این مقوله ضرورت دوچندانی پیدا می‌کند. از این رو گفته می‌شود یکی از سیاست‌های توسعه بازار و افزایش تقاضای محصولات و خدمات دانش‌بنیان، استانداردسازی این محصولات و خدمات است. کارشناسان معتقدند استانداردسازی یک

محصول یا خدمت به‌ویژه محصولاتی یا خدمات فناورانه مسیر تجاری‌سازی محصول را هموار می‌کند و به آن هویت می‌بخشد. وقتی یک محصول یا خدمت دانش‌بنیان بتواند استانداردهای لازم را کسب کند، متقاضی بیشتری خواهد داشت. ازسوی دیگر، بازاریابی محصول و عرضه آن در بازارهای خارجی تسهیل خواهد شد در نتیجه امکان هرچه بیشتر صادرات محصول نیز فراهم می‌شود. کاهش هزینه، تأمین امنیت و بهداشت عمومی، افزایش رفاه، بهبود فضای کسب‌وکار و درآمد ملی نیز از پیامدهای استانداردسازی محصولات دانش‌بنیان است. در حال حاضر در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر افزایش پوشش استاندارد برای همه محصولات داخلی و ترویج آن و حمایت از تولید محصولات دانش‌بنیان، گواهینامه استاندارد به محصولات دانش‌بنیان با همکاری معاونت علمی و فناوری و سازمان ملی استاندارد و تصویب شورای عالی استاندارد به محصولات دانش‌بنیان ارائه می‌شود.

اجرای طرح استانداردسازی محصولات و خدمات دانش‌بنیان

از آنجایی که استانداردسازی محصولات دانش‌بنیان زیرساختی ضروری برای تقویت و رونق گرفتن اقتصاد دانش‌بنیان است، بر این اساس تفاهمنامه‌ای میان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و سازمان ملی استاندارد امضا شد که براساس آن شرکت‌های دانش‌بنیان علاوه بر اخذ گواهی‌های استاندارد مرسوم، می‌توانند برای محصولات فناورانه خود گواهی انطباق (تطبیق مشخصه‌های عملکردی محصول براساس یک استاندارد ملی یا بین‌المللی) یا گواهی محصول (تطبیق مشخصه‌های عملکردی اظهار شده با نتایج آزمون) و پروانه دانش‌نماد دریافت کنند.

منظور از گواهی تطبیق یا «COC» نوعی دستورالعمل تجاری است که تولیدکننده کالا برای صادرات کالای خود باید استانداردهای لازم در این دستورالعمل را دارا باشد. گواهینامه محصول این امکان را به شرکت‌های دانش‌بنیان می‌دهد تا حتی بدون وجود استاندارد ملی یا استفاده از استانداردهای معتبر بین‌المللی یا کارخانه‌ای از سازمان ملی استاندارد گواهینامه‌ای معتبر را برای تایید محصول خود دریافت کنند که در بسیاری از کشورهای دنیا نیز معتبر است. برای مثال اخیراً سازمان مرکزی استاندارد و کنترل کیفی عراق دستورالعمل تجاری واردات به این کشور را تدوین و به شرکای تجاری این کشور ابلاغ کرد. بر این اساس صادرکنندگان کالا به عراق باید مجوز انطباق را مطابق با استانداردها و شرایط

تمام دانشجویان از امروز غربالگری کرونا می‌شوند

رئیس سازمان امور دانشجویان درخصوص سنجش دانشجویان مبتلا به کرونا در ترم جاری نیز گفت: «مراکز بهداشت در دانشگاه‌ها موظفند در بحث خوابگاه‌ها پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهند، ممکن است پزشک یا پرستار مستقر وجود داشته باشند و با در نظر گرفتن یک اتاق مستقل افراد مشکوک در آن مکان و در نهایت به مرکز درمانی انتقال داده می‌شوند و همه دانشگاه‌ها در سطح استان‌ها می‌توانند از دانشگاه‌های علوم پزشکی به‌عنوان پشتیبان استفاده کنند و هماهنگ می‌شود تا از خدمات این دانشگاه‌ها به‌شکل جدی‌تر برای کنترل بیماری استفاده شود و هر دانشگاهی باید با یک دانشگاه علوم پزشکی استان هماهنگ باشد تا سرویس‌های بهتری به دانشجویان بدیم. معاون وزیر علوم درخصوص کارنامه سلامت و غربالگری دانشجویان گفت: «معاینات جسمی در این کارنامه حذف شده است، اما یک‌سری سئوال‌ها دربارۀ اینکه در ماه‌های گذشته در چه شرایطی بوده‌اند و آیا تجربه بیماری داشتند یا نه پرسیده خواهد شد. در واقع در کنار سنجش سلامت روان بحث جسمی دانشجویان نیز مورد سنجش قرار می‌گیرد، صدیقی اظهار داشت: «وضعیت ابتدایی دانشجویان به کرونا در کارنامه سنجش سلامت روان دانشجویان مورد پایش قرار می‌گیرد. ما آماری از ابتدای دانشجویان به ویروس کرونا نداریم و تلاش می‌کنیم در ترم جاری با برقراری ارتباط مناسب بتوانیم وضعیت دانشجویان را بیشتر مورد ارزیابی قرار بدیم.»

حضور مجازی رئیس جمهور در جشن آغاز سال تحصیلی دانشگاه تهران

سعید حبیبی، معاون دانشجویی دانشگاه تهران در گفت‌وگو با مهر در تشریح جزئیات برگزاری مراسم آغاز سال تحصیلی دانشگاه تهران اظهار کرد: «رسم بر این است که هر ساله رئیس جمهور برای جشن آغاز سال تحصیلی دانشگاه‌ها در دانشگاه تهران حضور یابد.» وی افزود: «دانشگاه تهران امسال طبق سنوات گذشته نیز نامه درخواست تاریخ حضور رئیس جمهور را به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرده، اما هنوز تاریخ دقیقی به‌ما اعلام نشده است و ما منتظریم. امسال با توجه به شرایط کرونایی در کشور قرار است رئیس جمهور به صورت مجازی در مراسم آغاز سال تحصیلی دانشگاه تهران حضور پیدا کند.» حبیبی دربارۀ زمان احتمالی برگزاری جشن گفت: «در سال‌های گذشته مراسم معمولاً آخرین روزهای شهریور یا اکترا هفته‌های اول مهر برگزار می‌شد، اما البته یک‌سال جشن آغاز سال تحصیلی در آبان‌ماه برگزار شد.» وی دربارۀ نحوه برگزاری مراسم آغاز سال تحصیلی توضیح داد و گفت: «حضور رئیس جمهور که حتماً مجازی است، اما رئیس، معاونان و تعداد محدودی از دانشجویان با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و فاصله‌گذاری اجتماعی در مراسم حضور خواهند یافت.»

آغاز مهلت سه‌روزه انتخاب رشته داوطلبان کنکور ارشد

دفترچه انتخاب رشته آزمون کارشناسی ارشد سال ۹۹ در سایت سازمان سنجش آموزش کشور منتشر شد و داوطلبان مجاز به انتخاب رشته از شنبه ۱۵ شهریور تا سه‌شنبه ۱۸ شهریور می‌توانند نسبت به انتخاب رشته اقدام کنند. همه متقاضیان آزمون ورودی مقطع کارشناسی ارشد ناپوسته سال ۱۳۹۹ می‌توانند نتایج اولیه آزمون خود را در سایت سازمان سنجش به نشانی www.sanjesh.org مشاهده کنند. برای دسترسی به نتیجه آزمون خود لازم است شماره داوطلبی یا شماره پرونده و همچنین مشخصات شناسنامه‌ای (نام خانوادگی و نام، شماره شناسنامه و تاریخ تولد) یا اطلاعات کارت اعتباری خود را وارد کنند. داوطلبان پس از اطمینان از صحت رشته‌محل‌های انتخابی خود، از شنبه ۱۵ شهریور تا ساعت ۲۴:۰۰ سه‌شنبه ۱۸ شهریور برای انتخاب رشته با وارد کردن اطلاعات کارت اعتباری، شماره شناسنامه یا کد رهگیری که در پایان ثبت‌نام اولیه توسط سیستم به متقاضی داده شده (درج این اطلاعات برای ورود به برنامه انتخاب رشته اینترنتی ضروری است) نسبت به ثبت کد رشته‌محل‌های انتخابی (حداکثر ۱۰۰ کد رشته‌محل) و تکمیل فرم مذکور اقدام کنند. پس از تایید نهایی رشته‌های انتخابی توسط متقاضی، رسیدن ۱۵ رقمی توسط سیستم در اختیار وی قرار داده خواهد شد، در غیر این صورت انتخاب رشته آنان تکمیل نشده است.